

8. Стівлів М.І. Вплив фінансового ринку на економічне зростання і ділові цикли [текст] / М.І. Стівлів // Економіка XXI століття. – 2008. – № 8. – С. 55-69.
9. Денисова М. Приплив капіталу в країни з транзитивною економікою як фактор економічного розвитку [Електронний ресурс] / Денисова М. – Режим доступу: <http://www.rusnauka.com>
10. Стан та перспективи співробітництва України зі Світовим банком [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua>
11. Кредитні ресурси для фінансування інвестиційних проектів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>

References

1. Maiorova, T.V. (2009), *Investytsiina diialnist* [Investment activity], Tsentr uchbovoi literatury, Kyiv, Ukraine, 472 p.
2. Fedorenko, V. (2004), *Investoznavstvo* [Investment Studies], MAUP, Kyiv, Ukraine, 480 p.
3. Peresada, A. (2002), *Upravlinnia investytsiynym protsesom* [Investment Process Management], Libra, Kyiv, Ukraine, 472 p.
4. Shumpeter, Y.A. (1982), *Teoriya ekonomicheskogo rozvitiya* [Theory of Economic Growth], Progress, Moscow, Russia, 455 p.
5. Medvedkova, N.S. "International Financing Organizations Funding of Investment Projects in Ukraine", available at: <http://economy.nayka.com.ua>.
6. Soslovska, I.V. and Soslovskyy, V.H. (2011), "The Impact of Capital Investments on Ukrainian Economy", Analysis of Crisis Patterns in the Financial and Real Sectors of Ukrainian and Belarus Economies (2008-2011): *Collection of scientific articles Polissya State University*; edited by K. Shebeko, Pinsk, Belarus, pp. 124-129.
7. Stiglitz, D. "Publications and Speeches", Web-page «Project Syndicate – A world of ideas», available at: <http://project-syndicate.org>
8. Stovpiv, M. (2008), "Impact of Financial Market on Economic Growth and Business Cycles", *Economics of the XXI century*, no. 8, pp. 55-69.
9. Denysova, M. "Capital Inflow into the Countries of Transition Economy as a Factor of Economic Development", available at: <http://rusnauka.com>
10. "State and Prospects of Cooperation between Ukraine and the World Bank", available at: <http://www.mfa.gov.ua>
11. "Credit Resources for Investment Projects Financing", available at: <http://me.gov.ua>

УДК 338.3.01

Панухник Я.Г.,
аспірант* кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ДЕТЕРМІНАЦІЇ СУТІ ТА ФУНКЦІЙ ПРОЦЕСІВ МОДЕРНІЗАЦІЇ В ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМАХ

Panukhnyk Ya.H.,
graduate student of the department of economics and finance
Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University

CONCEPTUAL BASES OF NATURE AND FUNCTION DETERMINATION OF THE MODERNIZATION PROCESS IN ECONOMIC SYSTEMS

Постановка проблеми. Формування й реалізацію стратегій економічного розвитку держави, регіонів та муніципальних утворень необхідно розглядати крізь призму економічних стратегій підприємств, які їх розвивають та підсилюють з урахуванням позитивного ефекту синергії.

Чинником узгодження розробки й реалізації загальнодержавної, регіональних, муніципальних стратегій та організаційних стратегій підприємств має стати формування нової сучасної моделі управління на принципах менеджменту, що, в свою чергу, дозволить, забезпечити визначеність модернізації технологій управління підприємствами.

Наукова концепція як система вихідних положень функціонування і розвитку певного об'єкту чи перебігу певного процесу повинна ґрунтуватися на ретельно окресленій гіпотезі, що визначає адекватність концептуальних засад.

* Науковий керівник: Рудакевич М.І. – д.н.держ.упр., професор

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Про модернізацію сьогодні надзвичайно широко висвітлюється у вітчизняних та іноземних наукових публікаціях переважно в аспекті покращення макроекономічних процесів чи удосконалення чинників мікроекономічного розвитку.

Так, В. Іфтемійчук та І. Синишин, даючи визначення модернізації в «Економічній енциклопедії», розуміють під нею «процес часткового оновлення, заміни застарілого устаткування (машин, механізмів, обладнання, приладів та ін.), технології виробництва, технічне й технологічне переоснащення промислових і сільськогосподарських підприємств» [1, с. 468].

Такий підхід є надзвичайно звуженим, оскільки зводить модернізацію до техніко-економічних параметрів функціонування підприємств. До того ж, не завжди є доцільним «часткове оновлення», а лише докорінне осучаснення може підвищити ефективність функціонування й розвитку певних систем, забезпечивши їм можливість уникнути катастрофічного відставання від найновітніших світових досягнень науки й практики в певній сфері.

Інші автори розглядають модернізаційні процеси значно ширше з позиції осучаснення економічної системи країни в цілому з метою досягнення рівня високорозвинутих країн.

Концепція модернізації суспільства виникла після Другої світової війни в наукових розробках неоліберальних теоретиків, переважно соціологічного напрямку, які намагалися усвідомити нові реалії світу, що розвиваються в більш досконалих формах.

Зокрема, представники соціології розвитку І. Горовиць, С. Хантінгтон, Р. Редфілд, К. Фуртадо, Д. Леренер, М. Леві, С. Айзенштадт зробили висновок про те, що модернізаційна теорія була зорієнтована на глобально-цивілізаційний аспект, що розглядався, переважно, з позиції філософських абстракцій. Здобутком цих теорій є те, що вони розглядали модернізацію як «варіант розвитку, удосконалення, накопичення позитивних якісних змін, які, звичайно, але не завжди пов'язані із зростанням, накопиченням кількісних змін (економічних, соціальних, демографічних культурних та ін.)» [2, с. 6].

Опрацювання наробок класиків та сучасників модернізаційної теорії дозволяє стверджувати, що у світовій науці дещо мало уваги приділяється питанню необхідності модернізації управління економічним розвитком, зокрема його активної частини – управлінських технологій. На нашу думку, саме модернізація управління повинна бути вихідною точкою модернізації будь-якої системи, зокрема економіки та економічного розвитку.

Постановка завдання. Метою статті є теоретико-методичне дослідження суті процесів модернізації та виявлення зв'язку даного поняття з іншими економічними категоріями, що може бути досягнуто шляхом вирішення наступних завдань:

- охарактеризувати суть поняття «модернізація»;
- розробити типологію процесів модернізації технологій управління та охарактеризувати принципи модернізації управління;
- виокремити функції модернізації і т.д.

Об'єктом дослідження є процеси управління промисловими підприємствами.

Предмет дослідження – типи, функції модернізації промислових підприємств в муніципальній економічній системі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Модернізація – невід'ємний компонент системи, яка прагне розвиватися, ознака динаміки системи. На значимості модернізації наголосив англійський вчений А. Тойнбі, стверджуючи, що «суспільство, яке орієнтується на традиції, приречене на стагнацію, і лише суспільство, спрямоване на нове, спроможне розвиватися» [3].

Використовуючи критерій масштабності, можемо виділити такі типи модернізації технологій управління підприємством: загальна, часткова та точкова.

Загальна модернізація передбачає тотальне удосконалення всіх існуючих технологій управління підприємством.

Часткова – модернізація окремої сукупності управлінських технологій, а точкова – лише їх певних елементів.

Модернізація може бути результативною та косметичною. Результативна модернізація дозволяє дійсно покращити ефективність управлінських технологій, що застосовуються, косметична – є поверхневою, змінюючи лише форму, а не зміст реалізації управлінських технологій.

За умов, які склалися в розвитку підприємств в Україні, модернізація управління їх економічним розвитком повинна бути загальною та результативною й відповідати таким принципам [4, с. 134]:

- виваженості – кожен крок повинен бути ретельно продуманий, слід уникати поспіху й необґрунтованості;
- науковості – модернізація обов'язково повинна враховувати напрацювання сучасних теорій економічного розвитку й менеджменту;
- проектованості – модернізаційні дії спочатку повинні проектуватися шляхом моделювання, а потім впроваджуватися практично;
- комплексності – модернізуватися повинні всі елементи системи управління, а не лише управлінські технології;

- економічності – зусилля витрачені на модернізацію не повинні перевершувати ефект від її реалізації;

- цілеорієнтованості – модернізація не може проводитися спонтанно, а має орієнтуватися на чітко визначені цілі;

- випередження – осучаснення повинно відбуватися так, щоб зміни, які реалізуються в процесі модернізації, не застаріли вже під час їх впровадження;

- інноваційності – модернізаційні зміни повинні враховувати найновіші розробки в сфері управління підприємством;

- керованості – хаотичні некеровані модернізаційні зміни можуть спричинити розбалансування системи, яка модернізується, що, в свою чергу, може зумовити її руйнування.

Модернізація може мати еволюційний або революційний характер. Еволюційна модернізація передбачає поступове удосконалення існуючих технологій управління підприємством, революційна – осучаснення управління на основі впровадження кардинально нових технологій. Еволюційна модернізація відповідає консервативній, а революційна – динамічно-інноваційній моделі управління підприємством.

Модернізація технологій управління підприємством повинна стосуватися конкретних сфер його діяльності та потребує певних підходів, адаптованих до умов цих сфер.

Серед цих підходів доцільно виокремити: стратегічний, синергійний, логістичний, адміністративний, віртуальний, ресурсний, технологічний.

Стратегічний підхід спирається на реалізацію стратегічних орієнтирів розвитку підприємства, що визначають межі й вектор модернізації.

Синергійний – передбачає об'єднання зусиль всіх елементів економічної системи підприємства для досягнення цілей модернізаційних змін.

Логістичний – базується на вдосконаленні інформаційних, матеріальних, фінансових потоків.

Адміністративний – передбачає примус до змін на основі застосування управлінських важелів.

Віртуальний – вказує на створення ефекту модернізації, наприклад, для залучення потенційних інвесторів.

Ресурсний – зорієнтований на пошук внутрішніх ресурсних резервів, які б дозволили покращити управління певною сферою діяльності підприємства.

Технологічний – передбачає застосування спеціальних модернізаційних технологій, запозичених чи розроблених для конкретного підприємства.

Модернізація технологій управління підприємством не є одномоментним актом, а складним, як правило, тривалим процесом, оскільки стосується засадничих моментів забезпечення його розвитку.

Враховуючи положення процесуальної організаційної теорії, можемо виокремити такі етапи процесу модернізації технологій управління підприємством:

1) аналіз існуючих технологій управління підприємством, виявлення їх недоліків та переваг;

2) співставлення технологій управління підприємством з передовими технологіями, що практично реалізуються в світі, чи з інноваційними науковими розробками;

3) виявлення розриву між існуючими технологіями управління підприємством та передовими прикладними чи науковими управлінськими технологіями;

4) обґрунтування необхідності модернізації існуючих технологій управління підприємством для їх наближення до певних еталонних «модерних» норм;

5) розроблення програми модернізації технологій управління підприємством;

6) реалізація модернізаційного процесу з можливістю оперативного його коригування з урахуванням відхилень від намічених орієнтирів;

7) аналіз нової системи технологій управління підприємством та формування висновку про результативність модернізації.

Формування концептуальних засад модернізації технологій управління підприємством буде неповним без обґрунтування функцій модернізації, які вказують на її роль в забезпеченні розвитку підприємства.

Серед функцій модернізації доцільно виокремити:

1) стратегічну – модернізація дозволяє, з одного боку, реалізувати стратегічні орієнтири розвитку підприємства, з іншого – відкриває можливості для визначення нових стратегічних цілей розвитку;

2) інноваційну – в процесі модернізації в управління підприємством впроваджуються різноманітні нововведення;

3) стабілізаційну – модернізація спроможна забезпечити зменшення амплітуди коливань розвитку підприємства на засадах стабільного зростання;

4) антикризову – модернізація є інструментом, що спроможний попередити кризу чи зменшити негативні наслідки кризового стану підприємства;

5) світоглядну – прихильність до модернізаційних ідей суб'єктів управління підприємством зумовлює формування нової корпоративної культури;

6) іміджево-атракційну – модернізаційні зміни в технологіях управління підприємством спрямовуються на підвищення його атракційності та іміджу для потенційних інвесторів та споживачів його продукту;

7) конкурентну – модернізаційні зміни дозволяють підприємству успішно конкурувати на різних ринках;

8) управлінську – модернізація як об'єкт управління водночас є дієвим інструментом реалізації управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності функціонування підприємства;

9) економічну – удосконалення технологій управління підприємством врешті-решт спрямовується на забезпечення зростання результативності його діяльності;

10) адаптаційну – модернізація дозволяє адаптувати технології управління підприємством до умов мінливого зовнішнього середовища;

11) генетичну – модернізація як з'єднувальна ланка етапів розвитку дозволяє поєднати в єдиний процес минуле, сучасне та майбутнє підприємства;

12) праксеологічну – модернізаційна ідея активізує управлінську діяльність суб'єктів забезпечення економічного розвитку підприємства, змушує їх шукати нові форми реалізації управлінських впливів;

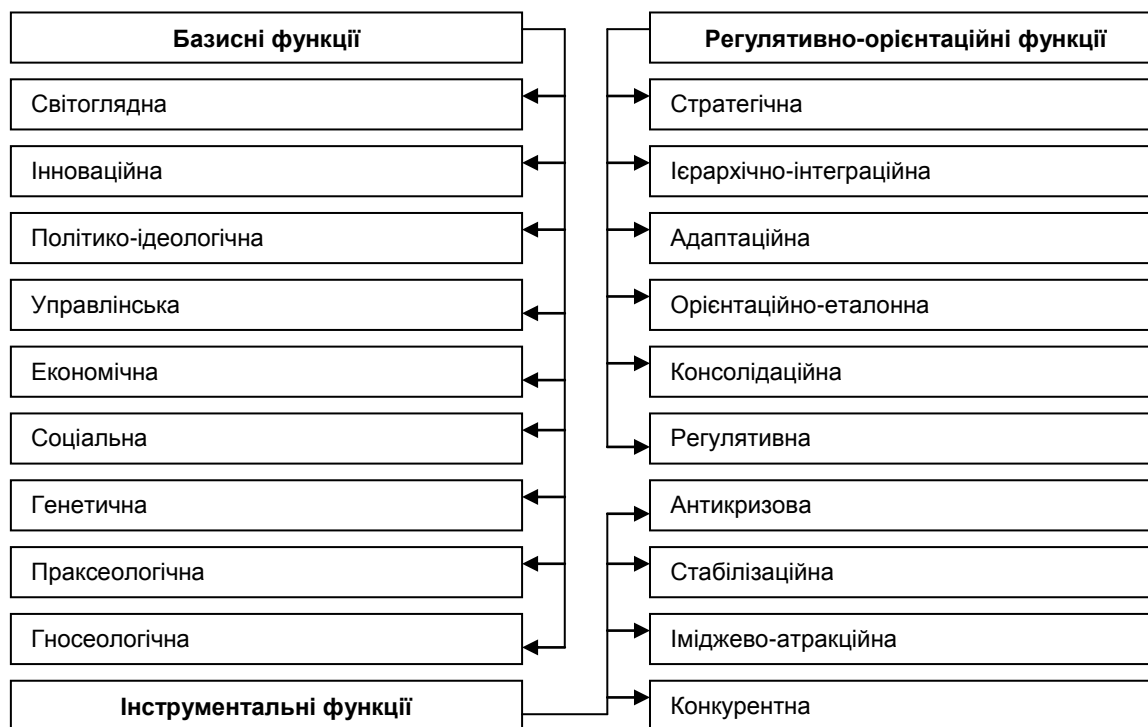
13) гносеологічну – модернізація як об'єктивно-суб'єктивний процес економічного розвитку підприємства дозволяє глибше пізнати сутність економічного розвитку на основі його структуризації та детермінації;

14) орієнтаційно-еталонну – модернізація визначає нові орієнтири, що відграють роль тимчасового еталону модерності, на який можуть рівнятися підприємства в забезпеченні свого економічного розвитку;

15) консолідаційну – нагальна необхідність модернізації управлінських технологій може стати консолідаційною ідеєю, здатною об'єднати конкуруючі та опонуючі групи, що функціонують в підприємстві, в реальну спільноту;

16) регулятивну – модернізація забезпечує встановлення меж економічного розвитку підприємства, які виконують роль своєрідних регулятивних бар'єрів його функціонування.

Загалом функції модернізації технологій управління підприємством можна згрупувати в три блоки: базисні, регулятивно-орієнтаційні та інструментальні функції (рис. 1).

Рис. 1. Функції модернізації технологій управління підприємством

Джерело: власна розробка автора

Функції модернізації вказують на її багатогранність й складність як феномену розвитку в умовах пошуку його нової парадигми, обумовленому ускладненням взаємозв'язків на всіх рівнях економічних систем.

Рівень інноваційності модернізаційних змін в управлінні підприємством може бути різним – це можуть бути інновації нові для конкретного підприємства, нові для галузі, нові для муніципального утворення, нові для країни чи нові для світу. Бар'єром впровадження інновацій в управління

підприємством у процесі модернізації є об'єктивний консерватизм організаційного розвитку загалом та його економічної компоненти, зокрема.

У контексті дослідження інноваційності модернізації технологій управління підприємством впливає проблема визначення, що є сучасним, «модерним» для управління підприємством. Здавалося б така виключно філософська проблема є маловажливою. Проте, таке судження є помилковим: впровадження псевдосучасних технологій управління підприємством, які насправді використовувалися в розвинутих державах чи інших регіонах країни кілька десятиліть назад, може зумовити те, що конкретне підприємство потрапляє в пастку перманентної відсталості, витративши час та зусилля на імplementацію застарілих технологій.

Сучасними технологіями управління є такі технології, впровадження яких дозволить підприємству успішно конкурувати на ринку. Хоча, потрібно наголосити, що в умовах інформаційного суспільства сучасність є надзвичайно відносним поняттям. Часовий лаг між формуванням передової технології та появою більш прогресивних технологій надзвичайно зменшився. Це обумовлює те, що процес модернізації в XXI столітті об'єктивно стає інтенсивнішим та динамічнішим як іманентна ознака систем, що розвиваються.

Модернізація технологій управління підприємством, як і будь які зміни, може зіштовхуватися з певними бар'єрами, що мають як об'єктивний, так і суб'єктивний характер, серед яких можемо виокремити: обмеженість ресурсних можливостей підприємства; супротив з боку представників апарату управління, які не бажають змінювати усталений ритм життя, однією із причин якого може бути їх недостатній освітньо-кваліфікаційний рівень; відсутність практичних механізмів реалізації теоретичних наукових розробок в управлінській сфері; нерозвитуність «цивілізованих» ринкових відносин; бажання одержати миттєву вигоду від модернізації, що сприймається як панацея у подоланні труднощів розвитку; нерозуміння необхідності модернізаційних змін з боку різних контактних аудиторій підприємства; недотримання принципів ефективної модернізації, охарактеризованих вище.

Модернізація тісно пов'язана з процесом трансформації (лат. *transformatio* – змінювати), що передбачає «перетворення однієї економічної системи на іншу, що супроводжується відмиранням одних елементів, рис, властивостей і появою інших» [5, с. 687]. Докорінна модернізація може спричинити трансформацію, за якої в модернізованій системі з'являються якісно нові властивості, що дозволяє стверджувати про появу нової системи. В свою чергу, трансформація системи може супроводжуватися модернізацією тих елементів старої системи, які необхідно зберегти в новій системі, зробивши відповідні корективи з урахуванням нових умов. Так, в Україні перехід від командно-адміністративної до регульованої ринкової економіки, який є трансформаційним процесом, супроводжувався модернізацією важелів управління економічними системами різного рівня. Трансформація моделі управління розвитком підприємства означає модернізацію технологій, що застосовуються суб'єктами цього управління. В цьому контексті заслуговує на увагу позиція С. Онишко, за якою «генетично процес модернізації продовжує попередні процеси розвитку, одночасно зростаючи з них» [6, с. 9].

Необхідно розмежовувати поняття модернізація та модифікація, що передбачає появу нових ознак та властивостей, які, однак, не завжди є сучасними. Фактично, модернізація є окремим випадком модифікації, зорієнтованим на імplementацію прогресивних характеристик. Іншим випадком модифікації є зміни, що обумовлюють або статику, яка може набувати форми удаваного розвитку, або, навіть, регрес певного об'єкту чи процесу. Дуже важливим елементом стратегічного планування, модернізацій та модифікацій є проведення контрольних «замірювань» ефективності. Прихильники планування вважають, що відсутність математичних кількісних результатів показників впливу на результативність підприємств не є свідченням неефективності, а підтверджують те, що планування не виявило своєї ефективності в спосіб, який можна виміряти та віднести саме на користь планування в корпоративних системах з багатьма змінними [7, с.128-129]. Це ж може стосуватися і модернізаційних та модифікаційних процесів.

Модернізація як зміна, що орієнтована на підвищення ефективності та інноваційність технологій управління підприємством, є частковим видом реформування, що є реакцією на кризу існуючої системи управління з метою стабілізації параметрів функціонування підприємства. Реформування може бути модернізаційним, ліквідаційним та поворотним. Поворотне реформування повертає технології управління до вихідного стану, ліквідаційне – спрямоване на усунення чинників кризової ситуації, модернізаційне – спрямоване на перспективу, на забезпечення адекватності муніципальної економіки умовам динамічного зовнішнього середовища.

Слід наголосити, що модернізація технологій управління підприємством буде ефективною за умови затребуваності трудовим колективом. Це дозволяє вмонтувати модернізацію як внутрішню складову розвитку підприємства, що підтримуватиметься та забезпечуватиметься всіма суб'єктами, які цей розвиток генерують. Для того, щоб трудовий колектив міг модернізувати управління розвитком підприємства, він повинен володіти здатністю до модернізації, яка визначається: наявністю відповідних ресурсів; сформованістю відповідної організаційної культури, яка дозволяє сприйняти модернізацію як іманентну властивість розвитку всіма управлінськими суб'єктами.

Як зазначала Філіппова С.В. [8], розвиток промисловості «...гальмується неготовністю учасників і систем управління: основні технології управління склалися в епоху домінування великого промислового виробництва і стабільного зовнішнього середовища, тому суперечать функціональним, ресурсним, економічним і організаційним аспектам його трансформації. Низький рівень превентивності традиційних методів управління не відповідає сучасним тенденціям і не стимулює прискорення розвитку економіки», що підтверджує необхідність та нагальність трансформації підходів до управління.

Висновки з проведеного дослідження. Виходячи з вищезазначеного, одним із ефективних засобів подолання бар'єрів модернізації технологій управління підприємством є наука, яка дозволяє розширити горизонт модернізаційних змін в умовах існуючих ситуативних та ресурсних обмежень.

Власне наукові дослідження в сфері управління підприємством можуть забезпечити зменшення чи уникнення ризиків модернізації:

- впровадження псевдоінноваційних змін в реалізації технологій управління підприємством; імплементація застарілих технологій;

- використання зарубіжного досвіду без адаптації його до конкретних умов та особливостей;
- впровадження модернізаційних змін без моделювання можливих наслідків їх реалізації.

У статті здійснено групування функцій модернізації технологій управління за наступними блоками: базисні, регулятивно-орієнтаційні та інструментальні функції, що дозволило сформулювати комплексне бачення напрямів модернізаційних процесів.

Перспективи подальших досліджень технологій управління лежать у площині розробки науково обґрунтованих моделей модернізації управлінських технологій на промислових підприємствах.

Література

1. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т.2 / [редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін.]. – К. : Видавничий центр «Академія», 2001. – 848 с.
2. Экономические модели модернизации ; Отв. ред. д. философ. н. В.Н. Шевченко. – М. : ИФРАН, 2002. – 154 с.
3. Тойнби А.Дж. Постыжение истории. Сборник. / А.Дж. Тойнби ; пер. с англ. Е. Д. Жаркова. – М., Рольф, 2001. – 640 с.
4. Лоза Р.Р. Модернізація технологій управління в системі місцевого самоврядування в рамках реформування адміністративно-територіального устрою України / Р.Р. Лоза // Розумовські зустрічі: матеріали науково-практичної конференції «Розумовські зустрічі» (28 листопада 2012 року) / Сіверський інститут регіональних досліджень; Інститут законодавства Верховної Ради України. – Чернігів: Сіверський центр післядипломної освіти, 2012. – 222 с.
5. Економічна енциклопедія: у 3 т. – Т. 3. П (Поручництво) – Я (Японський центр продуктивності). П – Я / ред.: Б.Д. Гаврилишин, С.В. Мочерний. – К. : Акад.; Т. : Акад. нар. госп-ва, 2002. – 952 с.
6. Онишко С.В. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку : монографія / С.В. Онишко. – Ірпінь: Національна академія ДПС України, 2004. – 434 с.
7. Маркович І. Теоретичне дослідження ролі планування в стратегічному управлінні підприємством [Електронний ресурс] / І. Маркович // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2012. – Вип. 2 (7). – С. 125-131. – Режим доступу: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2012/12mibsup.pdf>
8. Філіппова С.В. Методологія управління трансформаційними процесами в промисловому виробництві: автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.07.01 / С.В. Філіппова; НАН України. Ін-т пробл. ринку та екон.-екол. дослідж. – О., 2006. – 36 с.

References

1. Mochernyi, S.V. etc (2001), *Ekonomichna entsyklopediia: U trokh tomakh. T.2* [Economic Encyclopedia: In three volumes. Vol.2], Vydavnychiy tsentr «Akademiiia», Kyiv, Ukraine, 848 p.
2. Shevchenko, V. (2002), *Etatistskiye modeli modernizatsii* [Etatist model of modernization], IFRAN, Moscow, Russia, 154 p.
3. Toynbee, A.J. (2001), *Postizheniye istorii. Sbornik.* [Study of History. Digest], English translation by E. Zharkova, Rolf, Moscow, Russia, 640 p.
4. Loza, R. (2012), "The management technology modernization in local government system of in the frame of reformation of the administrative-territorial system of Ukraine", *Rozumovski zustrichi: materialy naukovo-praktychnoi konferentsii «Rozumovski zustrichi»* [Razumovsky meeting: Proceedings of the Conference "Razumovsky meeting"] (Nov. 28, 2012), Siversky Institute of Regional Studies; Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine, Siverskyi tsentr pisladiplomnoi osvity, Chernihiv, Ukraine, 222 p.
5. Havrylyshyn, B. and Mochernyi, S. (2002), *Ekonomichna entsyklopediia: u 3 t. – T. 3, P (Poruchnytstvo) – Ia (Iaponskyi tsentr produktyvnosti). P – Ia* [Economic Encyclopedia: In three volumes. Vol.3, P (Guarantees) – Ya (Japan Center of productivity)], Acad. ; Academy of National Economy, Kyiv, Ternopil, Ukraine, 952 p.
6. Onyshko, S.V. (2004), *Finansove zabezpechennia innovatsiinoho rozvytku* [Financial support of innovation development], monograph, National STS academy of Ukraine, Irpin, Ukraine, 434 p.
7. Markovych, I. (2012), "The theoretical research of strategic management planning role", *Socio-economic problems and the state*, issue 2 (7), pp. 125-131, available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2012/12mibsup.pdf>
8. Filyppova, S. (2006), "The methodology of transformation processes management in industrial production", Thesis abstract for Dr.Sc.(Econ.), 08.07.01, NAN Ukrainy. In-t probl. rynku ta ekon.-ekol. doslidzhen, Odessa, Ukraine, 36 p.